

УДК 336.2

DOI: 10.35432/tisb292023289762

АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Супрун Діана В'ячеславівна

здобувач

Інститут публічної служби та управління

Національний університет «Одеська політехніка»

<https://orcid.org/0009-0005-6645-3971>

Адміністрування – це одночасно й процес та метод управління, а також діяльність що реалізується заради досягнення певної державно-суспільної мети, якій підпорядковано зміст управління. Адміністрування як процес досягнення вказаної мети відповідає виду управління, а як командний метод стоїть у одному рядку з іншими методами управління. Тобто під адмініструванням необхідно розуміти організаційно-управлінську діяльність органів державного управління у певній сфері влади та здійснюється уповноваженими на це органами, установами, організаціями, тобто так званими адміністраторами. [3, с. 147].

В Митному кодексі України не визначено поняття «адміністрування митних платежів», що ускладнює процес правозастосування та приводить до плутанини під час здійснення відповідних повноважень ДФС України та її територіальними органами в процесі виконання державної митної справи. До митних платежів відносять: а) мито; б) акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції); в) податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції). [6, с. 102-103].

Митні платежі України в основному належать до категорії непрямих податків, які є складовою частиною системи оподаткування нашої держави. Крім того, митні платежі, як відомо, виконують фіскальну функцію, оскільки представляють доходи державного бюджету, а розмір доходу залежить від точності нарахування кожного виду митного платежу [9, с. 39]. У теорії оподаткування адміністрування митних платежів розглядають найбільш поширено як процес збирання, обчислення, контролю та сплати цих видів податкових платежів. Загалом, таке адміністрування передбачає визначення повноважень різних органів щодо регулювання правовідносин у цій сфері, формалізацію повноважень митних органів, установа й конкретизацію прав та обов'язків різних видів суб'єктів зовнішньої економічної діяльності, здійснення митного контролю завантажками, які переміщуються через митний кордон України і у зв'язку із чим виникають митні платежі, регламентування процедур оскарження дій чи бездіяльності митних органів у цій сфері адміністрування тощо. [10, с. 25-26].

Головною особливістю митних платежів є те, що всі вони справляються під час переміщення товарів через митний кордон. [2, с. 55]. Наука й практика доводять, що справляння митних платежів залежить від ефективності процесу їх адміністрування. Принципи адміністрування митних платежів, закладені в чинному законодавстві України, переважно відповідають тим, що діють у багатьох країнах та напрацьовані протягом століть.

А.О. Селіванов розглядає адміністрування податків як правовідносини, що складаються у сфері вжиття уповноваженими державними органами заходів з погашення податкового боргу та передбачають застосування методів владно-примусового характеру до платників податків.

О. Запорожець у своїй праці [1, с. 119–120] вказує на те, що саме Державна митна

служба України виконує безпосередню роль у сфері державного управління зовнішньо економічною діяльністю, застосовуючи у тому числі тарифні інструменти, що належать до переліку інструментів системи адміністрування митних платежів.

Основним етапом адміністрування митних платежів є визначення митної вартості товарів, тому що митна вартість є основною сумою, з якої вираховують основні митні платежі під час переміщення через митний кордон. Нині залишається актуальною проблема заниження вартості товарів, а також на стан надходження митних платежів впливають правильність визначення країни походження й ідентифікація коду під час переміщення товарів та інших предметів через митний кордон. [4, с. 87-88].

Митні платежі, які підлягають сплаті під час митного оформлення, мають бути перераховані на рахунок митниці до моменту подання митної декларації. У пункті 3 статті 247 Митного кодексу України передбачено, що митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється в будь-якому митному органі з пред'явленням їх цьому органу, якщо інше не передбачено цим Кодексом. Відповідно до пункту 2 статті 546 Митного кодексу України кожна митниця як юридична особа має власні рахунки, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів [8 с. 110]. Так, підприємства мають перерахувати на відповідні рахунки митниць необхідні кошти, які можуть бути невикористані в повному обсязі.

Для підвищення ефективності процедур митного контролю необхідно більше уваги приділяти використанню сучасних електронних систем та технологій, які дадуть змогу скоротити час проходження товарів через митницю, мінімізувати людський фактор та зменшити кількість бюрократичних процедур. Проблемою для митних постів є використання застарілого програмного забезпечення «Інспектор – 2006», що не дає працівникам митниці повністю відстежувати сплату митних платежів до бюджету.

Ю. Є. Петрунята, М. О. Губа [7, с. 32–37] виокремлюють базові напрями вдосконалення процесів адміністрування митних платежів, зокрема:

- подальше скорочення тривалості періоду митного оформлення товарів;
- розширення можливостей дієвішого вибору суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митного органу, в якому здійснюватиметься митне оформлення вантажів;
- більш широке використання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності електронного декларування. [5, с. 176].

Сьогодні митно-тарифна політика нашої держави здебільшого спрямована на поповнення державного бюджету та на захист національної економіки і суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності однак варто зазначити, що існує чимало прогалин у вітчизняній нормативно-правовій базі у сфері такого адміністрування, чимало проблем в адмініструванні митних платежів загалом та в цілому в механізмі тарифної політики України. Тому зазначені проблеми сприяють зниженню ефективності роботи митних органів у напрямі адміністрування митних платежів. Варто зазначити, що в умовах сьогодення адміністрування митних платежів є чи ненайфундаментальнішим завданням митних та податкових органів, адже митні платежі є істотним джерелом наповнення Державного бюджету України.

На вітчизняні митні та податкові органи покладається завдання контролювати правильність визначення митної вартості товарів, які переміщуються митний кордон України, а також примусово стягувати суми заборгованостей за протермінованими митними платежами. Удосконалення адміністрування митних платежів сьогодні слід вважати як один з найбільш вагомих викликів, які стоять перед митними й податковими органами. [2, с. 87-88].

У зв'язку зі стрімким розвитком інтеграційних процесів та внаслідок глобалізації законодавства щодо державної митної справи адміністрування митних платежів набуло нових рис. Нині проводиться велика робота, спрямована на модифікацію законодавства з

питань адміністрування митних платежів.

Митна вартість ввезених на територію України товарів посідає важливе місце в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності держави. Оскільки ця величина є основою для нарахування митних платежів, її розмір значно впливає на суму надходжень до державного бюджету. Вважається, що визначення митної вартості товарів є однією з найбільш складних, відповідальних та суперечливих процедур у митній справі.

Залишаються недостатньо дослідженими окремі економічні та правові аспекти процедури визначення митної вартості, зокрема порядок дій декларанта в разі незгоди митних органів із заявленою вартістю імпортованих товарів, а також проблеми, які виникають під час повернення фінансових гарантій.

На сучасному етапі розвитку існують проблеми щодо вирішення митних спорів про визначення митної вартості імпортованих товарів. Найголовнішою проблемою є відсутність у органів Державної фіскальної служби довіри до вартості товару, зазначеної в договорі, наслідками чого є часте ігнорування основного методу визначення митної вартості та необґрунтоване використання шостого (резервного методу). Частково вирішити цю проблему зможуть запровадження обміну даними та відкриття доступу до бази даних з оформлення експортних декларацій для контролю вартості товару, який експортується в Україну. [8, с. 156-158].

У межах цього процесу особливо актуальним є покращення адміністрування митних доходів, починаючи з ввезення товару на митну територію України і завершуючи моментом його реалізації. Метою трансформацій у цьому напрямі має стати зміна структури системи адміністрування митних платежів, покращення сервісного обслуговування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності у цьому напрямі, зменшення кількості випадків недостовірного декларування, а також зниження загальних витрат учасників зовнішньоекономічних процесів.

Список літератури

1. Баранов С. О. Актуальні проблеми адміністрування митних платежів в Україні / С. О. Баранов // Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 3.
2. Батанова Л. О. Поняття, сутність та особливості адміністрування митних платежів / Л. О. Батанова // Lex Portus. 2016. № 2.
3. Годованець О. Проблемні аспекти адміністрування митних платежів і напрямки їх усунення / О. Годованець // Світ фінансів. 2008. № 4 (17).
4. Гладков А. Р. Общие и специфические аспекты администрирования таможенных платежей / А. Р. Гладков // Вестник Российской таможенной академии. 2015. № 3.
5. Запорожець О. Ф. Система адміністрування митних платежів в умовах інтеграційних процесів: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / О. Ф. Запорожець. Одеса: Одеський національний економічний університет, 2013.
6. Костяна О. В. Проблеми ефективності адміністрування митних платежів в Україні / О. В. Костяна // Бізнес Інформ. 2019. № 10.
7. Лазарев Д. Ю. Определение содержания понятий «таможенное администрирование» и «администрирование таможенных доходов» / Д. Ю. Лазарев // Вестник Российской таможенной академии. 2018. № 2.
8. Манушина А.П. О совершенствовании системы администрирования таможенных платежей / А. П. Манушина, А. В. Карпинская // Международный журнал гуманитарных и естественных наук. 2019. Vol. 5-1.
9. Петруня Ю. Є. Адміністрування митних платежів: стан і перспективи / Ю. Є. Петруня, М. О. Губа // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка. 2012. № 1.
10. Проценко Т. О. Правове забезпечення адміністрування податків та митних платежів : моногр. / Т. О. Проценко. Ірпінь: Нац. акад. ДПС України, 2006. 586 с.